

Gvozdansko 2. hodočasnički pohod 16.siječnja 2011.

Damir Borovčak

"Ugledajmo se u hrabre branitelje Gvozdanskog!"

Gvozdansko, 16.siječnja – U čast 433. obljetnice hrvatskog velejunaštva i mučeništva služena je sveta misa zadušnica u župnoj Crkvi sv. Filipa i Jakova u Gvozdanskom. U ovogodišnjem drugom spomen-pohodu okupili su se hodočasnici iz Zagreba, Siska, Hrvatske Kostajnice, Dvora i okolnih mjesta. Euharistiju je predvodio sisački biskup mons. dr. Vlado Košić u koncelebraciji s gospičko-senjskim biskupom mons. Mile Bogovićem, sisačkim katedralnim župnikom Antunom Sente ml. i župnikom domaćinom vlč. Stjepanom Filipecom.

Župa Gvozdansko osnovana je davne 1334., a obnovljena 1769.g. Crkva je zatim rušena i zapaljena 1941. pa ponovno uništena 1991. prilikom četničkih nasrtaja i pokolja stanovnika. Obnovljena je ponovno poslije vojno-redarstve akcije „Oluja“. Gvozdansko se spominje 1488.g. kao posjed obitelji Zrinskih. Iz tih vremena, uz bogate rudnike željeza i srebra, poznat je i hrvatski novac Zrinskih, kovan u Gvozdanskom. Od davna dolinom potoka Žirovnice vodio je put na zapad. Gvozdansko je važna strateška točka na tom putu, kao štit pred [tursko](#)-vlaškim osvajačima s istoka. Od 1571. do 1577.g. tursko-vlaška vojska poduzela je četiri neuspješne vojne na taj starohrvatski grad. Svaki je put posada Gvozdanskog u dramatičnim okolnostima odbila napade i uspjela zadržati utvrdu. Gvozdansko ostaje jedina brana od prodora Turaka u srednju Hrvatsku i dalje prema Europi. Tek nakon višemjesečne opsade, 13. siječnja 1578.g. Turci su osvojili utvrdu Gvozdansko. Branitelji Gvozdanskog ostali su do smrti na svojim položajima, ranjavani, gladni, žedni, bez streljiva i bez ogrijeva, u surovoj zimi i hladnoći, smrznuti na braniku ostataka Hrvatske! Nisu se predali, ni pristali na višekratne ponude da prepuste svoju utvrdu osvajačima. Ni po cijenu života nisu nečasno izbjegnuli na slobodni teritorij. O tom hrvatskom velejunaštvu, bez primjera u svjetskoj povijesti, govorio je u svojoj propovijedi biskup Košić. Usporedio je branitelje Gvozdanskog s obranom Vukovara u novijoj hrvatskoj povijesti i ukazao na nepravde prema braniteljima iz obrambenog Domovinskog rata.

Cijelovita propovijed biskupa Košića:

Draga braćo i sestre, poštovani branitelji i predstavnici udruga proizišlih iz Domovinskog rata, poštovani predsjedniče Žrtvoslovnog društva, dragi prijatelji!

Danas slavimo ovu svetu misu u crkvi sv. Apostola Filipa i Jakova u Gvozdanskom podno ruševina staroga grada u kojemu su prije 433 godine izginuli branitelji ove utvrde važne za obranu domovine Hrvatske. Znamo tu slavnu povijest, koju smo došli komemorirati, ali si ju želimo ponovno i ponovno dozvati u pamet jer od nje možemo puno naučiti i za naše „*hic et nunc* - ovdje i sada“.

Ovo je područje uz rijeku Unu bilo na samoj granici s Osmanlijskim carstvom, kada se naime ono u 15. st. proširilo na ove naše krajeve padom Bosne 1463., pa porazom na Krbavskom polju 1493. Tada je granica uspostavljenog bosanskog pašaluka išla južno od Une, a Turci su se neprestano zalijetali želeći zauzeti i ove naše krajeve. Stoga su hrvatski velikaši Šubići, graditelji i gospodari Zrina, po njemu prozvani i Zrinski sagradili i ovaj grad Gvozdansko i ovdje utvrdili obranu pred osmanlijskom najezdom.

Tako su Hrvati ovdje branili svoju domovinu, ali tako su ovdje Hrvati branili i Europu, te dobili naziv «*Antemurale christianitatis* – predziđe kršćanstva», što su im ga dali sami rimski pape.

A onda je krenulo osvajanje sultana Sulejmana II. koji je krenuo na Siget gdje je Mehmet paša Sokolović 1566. ostvario - rekli bismo – «pirovu» pobjedu. Hrvatski je knez Nikola Šubić pao u toj obrani, ali je slomljena oštrica turskog osvajanja. Ipak deset godina kasnije tj. 1576. nastavilo se s osvajanjem, te je Ferhad-beg Sokolović uspio osvojiti velik dio područja između Une i Kupe; samo su još odolijevale tvrđave Zrin i Gvozdansko. Godine 1577. pade i Zrin, o čemu Pavao Ritter Vitezović u svojoj Kronici piše: «Zrin grad Mihoščaka Meseca zavjelistu zlahka, braneći ga Peter Kamenjan.» Još je ostao samo grad Gvozdansko.

Ferhad-beg započeo je opsadu Gvozdanskoga 3. listopada 1577. Gvozdansko se našlo u obručju jer su svi ostali gradovi u okruženju već pali u turske ruke. Koliko li nas ovo stradanje podsjeća na Vukovar 1991.! Tri mjeseca trajala je opsada Gvozdanskoga, tri mjeseca neprijatelji su jurišali na Vukovar. Turaka bijaše 5 tisuća, a branitelja u Gvozdanskom svega 3 stotine. Bio je omjer dakle više negoli 15 na jednoga. U Vukovaru je taj omjer bio još veći – 20 na jednoga: na 4 tisuće branitelja nasrtalo je više od 80 tisuća napadača. I palo je Gvozdansko i pao je Vukovar. Ali poput Sigeta te su bitke slomile napadače i njihovu silu. Kako je obrana Gvozdanskoga slomila agresorsku silu?

Nakon što su Turci više od tri mjeseca pokušavali osvojiti utvrdu, i nakon što su baš na Božić 1577. pozvali branitelje na predaju koju ovi nisu prihvatili, u zadnjem jurišu 13. siječnja 1578. branitelji im nisu više pružili nikakav otpor. Osvajači su provalili u grad i imali su što vidjeti: svi su branitelji bili mrtvi, što od rana što od gladi što od smrzavanja. Ali nitko se nije predao, nitko odustao od obrane. I sam je Ferhad-beg ostao zadivljen tim prizorom te je zapovjedio da se potraži katoličkog svećenika i po katoličkom obredu da se sahrane izginuli branitelji Gvozdanskoga. Bio je to znak poštovanja prema herojskoj obrani koju su pokazali hrvatski ratnici. Oni su radije ponosno svi pali u obrani Domovine negoli da se sramotno predaju tuđincu. To je bila moralna i duhovna pobjeda!

A mi danas? Možemo li što naučiti od branitelja Gvozdanskoga? Da li dovoljno prepoznamo, cijenimo i slijedimo njihova plemenita načela i spremnost žrtvovati se do smrti za Domovinu? Kad gledamo kako se postupa prema braniteljima Vukovara, ali i ne samo Vukovara, kako se ne vrednuje pravedna obrana Domovine i ono što se krvlju branilo ni za što predaje onime koji ne mogu prihvatiti i cijeniti ono što je oduvijek naše, pitamo se: Imamo li dovoljno ponosa, da li možemo biti dostojniji potomci naših slavni predaka? Mi trebamo biti ponosni jer mi smo pobjednici!

Valja nam danas još spomenuti i drugo i treće razaranje odnosno opsade Gvozdanskoga: drugo je bilo u prosincu 1941. kad su Srbi spalili mjesto i pobili od 300 tadanjih stanovnika njih 50; treće je stradanje bilo 1991. kad je ponovno mjesto razoreno i narod bio prognan. Ali mi smo se vratili, tu smo!

Naša borba, braćo i sestre, danas nije više oružana i ne traži od nas takav oblik žrtve kakav su prinijeli na oltar Domovine branitelji Gvozdanskoga. Nadamo se, premda se nikada sa sigurnošću ne može reći da su ta vremena zauvijek prošla, budući da smo i prije 20 godina mnogi tako mislili, a ipak smo doživjeli krvavu agresiju i rat s ogromnim žrtvama i strašnim razaranjima. Danas naša borba u prvom redu treba biti **borba za istinu**. Istina, istina i samo istina, cjelovita istina – pravo je i najbolje naše oružje i jedino što nas treba učiti što se stvarno nama dogodilo ili nije dogodilo, kad smo na vlastitoj koži osjetili otimanje i komadanje naše Domovine. Nitko nije ovlašten da prešućuje istinu ni za koji tobože viši cilj, da na lažima stvara privid dobrih odnosa, a previđa istinu. Drugo naše oružje, kojim nam se valja danas boriti i tako čuvati i unaprjeđivati slobodu, jest: **pravda**. Pravda nije ni nova ni stara, nije na prodaju i ne podliježe mišljenjima nikakvih političkih arbitara kojima je prije svega stalo do zadovoljenja vlastitih političkih interesa. Pravda je dati svakome što mu pripada, ni više ni manje. Stoga ona mora biti norma za sve, ili je uopće nema. Gospodin naš Isus Krist rekao je: „*Blago gladnima i žednima pravednosti, oni će se nasititi.*“ (Mt 5,6).

Da bismo pak ustrajali u toj **borbi za slobodu**, vođeni **istinom i pravdom**, valja nam se boriti **hrabro**. Hrabrost nije odsutnost straha, nego ustrajnost u borbi za ono što je dobro, bez obzira na strah i veličinu žrtve koja se od nas traži. Ugledajmo se, braćo i sestre, u hrabre branitelje Gvozdanskoga! Oni nam poručuju da nitko ne može zaslužniti jedan narod, da nitko ne može nametnuti nikakvu laž niti nepravdu onima koji su hrabri u spremnosti da nasilniku ne dopuste da ih nadvlada. I nasilje nikad neće nadvladati!

Vjerujte i vi, branitelji! I budite ponosni što ste branili Domovinu kad je bilo najteže, kad nisu svi poput vas, bili spremni braniti svoje obitelji, prijatelje, susjede, ali i one koje niste poznavali te na kraju i interese cijele Domovine! Vjerujte da se niste borili uzalud! Makar vam je toliko teško da se ne možete niti osvrtnati na tolike laži, prijevare, krađe i bahatost onih koji su trebali nastaviti graditi ono čemu ste vi udarili solidne temelje.

Koliko li nas samo zadužuju naši mrtvi! Naši heroji Gvozdanskog, Vukovara, Petrinje, Hrvatske Kostajnice... Dubrovnika, Zadra, Siska! Oni su svoje učinili, a na nama je da ne pokvarimo njihovo djelo. Molimo danas Gospodina za njih, da im On udijeli vječnu nagradu na nebesima, ali molimo i za nas, da ih nikada ne zaboravimo, da se od njih učimo hrabrosti u borbi za istinu i pravdu, da nikada ne vjerujemo da nas neprijatelj može poraziti, pa bio on i 15 i 20 puta brojem veći. Nikada pobjeda nije samo rezultat matematičke jednadžbe. Da bi se pobijedilo, potrebno je boriti se – rekao je već sv. Augustin. Da bi se pobijedilo, uz ljudsku treba nam i Božja pomoć! Kao što kaže danas prorok Izaija u prvom čitanju: „*Bog moj bijaše mi snaga.*“ I zato je s Njime sve moguće.

Nedavno sam od jednog političara čuo izjavu: „*Biskupe, mi smo dobili*

bitku, ali na žalost izgubili smo rat.“- rekao je. Ja sam prosvjedovao: Ja u to ne vjerujem! Mi smo se borili za pravicu i ne smijemo tako razmišljati. Mi smo izborili slobodu, a to je činjenica. Kakva će nam ona biti, to ovisi o svima nama. Ali ne smijemo klonuti duhom, ako ima toliko kriminala – i to ne samo financijskog, nego na žalost još i više: političkog, moralnog i duhovnog, mi nećemo ići tim putem. Mi vjerujemo da je naša Domovina naš sretan dom koji želimo izgrađivati u istini i pravednosti, u poštenju, marljivim radom i svojom požrtvovnošću – a prije svega vođeni vjerom da je moguće da ta Lijepa naša domovina zaista bude „sretna“! Antun Mihanović – što je veoma zanimljivo – u svojem je prvotnom tekstu naše himne, tj. pjesme „Moja domovina“ ispjevao želju: „*da bi vazda časna bila!*“ Poslije je ta riječ „časna“ zamijenjena riječju „sretna“. No, pitamo se: može li jedna zajednica biti sretna, pa tako i naša lijepa Domovina Hrvatska, ne bude li ona prvo časna i poštena! A može li ona biti časna, ako u njoj ne žive i bore se za nju časni i pošteni ljudi?

Slušali smo danas Evandjelje u kojem nam je sv. Ivan apostol predstavio Isusovog preteču sv. Ivana Krstitelja. On je dobro znao tko je on, te jasno svima govorio: „*Ja nisam Krist.*“ I isticao razliku: „*Ja vas krstim vodom, a on će vas krstiti Duhom Svetim.*“ Znati svoje mjesto, svoje granice i priznati Drugoga višim od sebe, znak je istinitosti i, mogli bismo reći, poniznosti. Samo istinit i ponizan čovjek može spoznati Boga i drugima ga pokazati. Njegovo djelo bilo je pripremati put za Krista. I naš je to zadatak, dragi prijatelji: pokazati Spasitelja svojim životom, svojim iskrenim zalaganjem, svojom borbom za prave vrijednosti, svojom hrabrošću, tj. ustrajnošću u traženju pravednosti. Samo tako će Krist i nama doći. Samo tako ćemo ga biti sposobni i mi drugima pokazati. Možda mi i nismo svjesni, pa i ne trebamo to ni biti, da činimo nešto veliko kad se svakodnevno zalažemo za poštenje, pravednost,

istinu, kad se ne umaramo u borbi za dobro, kad mislimo na svoje bližnje, kada smo se spremni žrtvovati za druge i za Domovinu.

Danas smo zabrinuti kako se naša zemlja institucionalno nedovoljno brine o svojim braniteljima koji su obranili Domovinu i kojima dugujemo što ona postoji. Pozivam vas sve, draga braćo i sestre, dragi branitelji i svi ljudi dobre volje: ne dopustimo da se dogodi zamjena teza, da se ne zna tko je napadač a tko žrtva, da se krvlju stečena sloboda iz dana u dan pažljivo čuva i brani! Pozivam vas sve, braćo i sestre, na molitvu za naše političke vođe da uvijek imaju na umu i nikada ne zaborave: da smo mi rod heroja, slobodoumnih i smjelih, ponosnih ljudi, kadri velikim srcem suprotstaviti se svakoj nepravdi i zlu, pa ne znam kako veliko ono bilo, jer znamo da ga svojom ljubavlju i hrabrošću možemo svladati i pobijediti.

Danas je velika odgovornost na svima nama. Najprije da ne dopustimo da se zaborave velikani naše prošlosti. Nadalje, da od njih neprestano učimo da je život borba, te da od Gospodina našega, koji je stalno uz nas ako činimo dobro, primamo hrabrost i snagu u borbi života za vrijednosti koje su vječne.

Zato molimo, braćo i sestre, za sebe i za sve naše, za naše političare, za naše muškarce i žene, za obitelji naše, za djecu i mlade naše, za djedove i bake, za radnike i umirovljenike, za sve koji žive u Domovini našoj da budu hrabri i časni u vršenju svojih obveza i svojih prava, da se ne pokolebaju nikakvim novim oblacima koji se ponovno u nekom obliku nadvijaju nad naš Dom, da hrabro kroče naprijed s velikim pouzdanjem u Boga, jedinog našeg vođu i spasitelja. Amen.

U završnoj poruci biskup Bogović je govorio o potrebi sjećanja i povezivanja povijesnih mjesta hrvatskih žrtava i stradanja. Potvrdio je da je spomen-kamen sa Gvozdanskog prošle godine stigao u Crkvu hrvatskih mučenika na Udbini, gdje će biti ugrađen kao trajni spomen svim žrtvama u hrvatskoj povijesti.

Poslije misnog slavlja hodočasnici su se okupili uz spomen križ s popisom 58 imena žrtava iz dva posljednja rata. Spomenik je 1999.g. podiglo Društvo „Zrin“. Drugi hodočasnički spomen pohod na Gvozdansko organiziralo je Hrvatsko žrtvoslovno društvo s predsjednikom prof. dr. Zvonimirom Šeparovićem i Zborom udruga iz Zagreba, čiji su predstavnici položili vijence i zapalili svijeće.

Nakon komemorativnog i govornog dijela, hodočasnici su se predvođeni biskupom Košićem i Bogovićem pomolili za sve hrvatske žrtve Gvozdanskog, a potom su hodočasnici posjetili utvrdu.

Foto: damir.borovcak@zg.t-com.hr